

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

професію та її вимоги, знаннями про свої здібності, схильності, володіючи певними уміннями та навичками, які необхідні у майбутній професійній діяльності.

1. Лернер П. *Імідж середньої школи: сприйняття, очікування* //Завуч. – № 17 – 18. – 2005. – С. 3 – 15.

2. Маркова А.К. *Психологія професіоналізму*. – М.:1996. – 190 с.

3. Павлютенков Е. М. *Управление профессиональной ориентацией в общеобразовательной школе*. – Владивосток.: Издательство Дальневосточного университета, 1990. – 175 с.

4. Платонов К.К. *Краткий словарь системы психологических понятий*. – М.: Высшая школа, 1984. – 175 с.

5. Ретивых М.В. *Подготовка школьников к профессиональному самоопределению*. – Брянск.: 1999. – 112 с.

Алла Пригодій, аспірант кафедри професійної освіти

та безпеки життєдіяльності

Чернігівського державного педагогічного університету
імені Т. Г. Шевченка

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ІНДУСТРІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкривається значення та шляхи підготовки студентів індустріально-педагогічних факультетів до роботи у позашкільних навчально-виховних закладах. Розкриваються передумови впровадження нового курсу “Організація роботи позашкільних закладів освіти” та аналізуються результати його впровадження у практику вищої педагогічної школи.

Постановка проблеми. У сучасних умовах, коли змінюються основні акценти в усіх сферах життєдіяльності людини, гостро постала проблема підготовки підростаючого покоління до самостійного особистісно- і суспільно корисного життя. Звісно, цю проблему ефективно та на достатньому рівні розв’язує загальноосвітня школа. Однак усе частіше виникає необхідність удпрофесійній спеціалізованій підготовці молоді, яка б враховувала їхні індивідуальні особливості. Необхідно підкреслити, що минають ті часи, коли людина могла за своє активне трудове життя декілька разів змінювати напрям своєї професійної діяльності і в кожному з цих напрямів досягати майстерності. Сьогодні можна стати висококваліфікованим фахівцем лише за умови зосередження на одному напрямі професійної діяльності і постійному розвитку та вдосконаленню особистісних психофізіологічних якостей.

Як зазначено вище, школа розв’язує це завдання, але все частіше трапляються випадки необхідності спеціалізованого (індивідуального) підходу до дитини. Психологічна і педагогічна громадськість з приводу розв’язання цієї проблеми

звертається до позашкільної освіти. Це стало причиною пошуку відповіді на питання: хто і як в умовах позашкільної освіти повинен організувати розвиток дитини?

Мета статті – розкрити значення та шляхи підготовки студентів індустріально-педагогічних факультетів ВНЗ до ефективної роботи у позашкільних закладах освіти.

Завдання статті: 1) визначити дисципліни, які можуть виступати основою підготовки фахівця для позашкільних закладів освіти; 2) проаналізувати необхідність впровадження додаткових курсів та їх змісту й обсягу з метою оптимізації підготовки студента до роботи в позашкільних навчально-виховних закладах.

Новизною даної статті є розробка змісту та впровадження як самостійної дисципліни у вищій педагогічній школі курсу “Організація роботи позашкільних закладів освіти”.

Психолого-педагогічна підготовка, яку отримують студенти педагогічних навчальних закладів, як показує практика, виявляється достатньою базою для позашкільних закладів. З даного рівня підготовки можна ефективно організувати особистісно діяльнісний підхід

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

впливу на дитину. У цьому контексті необхідно зазначити, що на основі бесід, проведених з фахівцями позашкільних закладів, нами було встановлено, що для повноцінної роботи майбутнім педагогам необхідно мати спеціально організовану теоретичну і практичну підготовку, і як мінімум, оволодіти основами педагогічної діяльності в умовах позашкільних освітніх закладів.

Аналіз досягнень з проблеми. Питанням підготовки фахівців для позашкільної освіти займалися вчені та педагоги Ф.Брюховецький, С.Васильченко, З.Васюк, Н.І.Ганнусенко, А.Захаренко, В.Караковський, Л.Ковбасенко, В.Копцев, Н.Литвинова, І.Мельникова, О.Сухомлинська, Б.Полянський, Г.Поспелова, А.Тубельський та ін, які у своїх працях визначили проблематику діяльності фахівця позашкільних закладів:

- вивчення особистостей вихованців на основі урахування їхніх вікових та індивідуальних особливостей;

- здійснення виховання, що передбачає організацію колективу, створення традицій, вироблення громадської думки;

- методичний аспект, тобто правила відбору навчально-пізнавального і виховного матеріалу, а також залучення учнів до пошуково-дослідницької діяльності;

- вміння налагодити зворотний зв'язок та адекватно оцінювати результати своєї роботи.

Отже, до системи професійної підготовки вчителя (з різних напрямів) загальноосвітньої школи, необхідно включити спеціалізований блок, який зорієнтований на організацію навчально-виховного процесу в позашкільних закладах освіти.

Виклад основного матеріалу. Вищезазначена проблема досліджується на індустріально-педагогічному факультеті Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Підґрунтям такої дослідницької роботи є законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання позашкільної освіти як в Україні, так і на міжнародному рівні, необхідність підготовки кваліфікованих фахівців для роботи в позашкільних закладах освіти.

Проведений нами теоретичний аналіз та практичні дослідження дозволили встановити, що в системі підготовки бакалавра педагогічної освіти є необхідний перелік дисциплін, що визначає рівень підготовки до діяльності в позашкільних закладах.

Отже, визначені дисципліни, необхідні для фахівця позашкільної освіти, зокрема: українознавство, валеологія та основи медичних

знань, вікова та педагогічна психологія, методика виховної роботи, педмайстерність, шкільна гігієна, вікова анатомія та фізіологія, безпека життєдіяльності, проекційне креслення, теорія та методика трудового навчання, основи інформатики та комп'ютерної техніки тощо.

Крім того, можуть бути впроваджені дисципліни, які зумовлені профілем позашкільної освіти, а саме: практикум у навчальних майстернях, практикум зі швейної справи, основи електротехніки, радіоелектроніки та ін.

З метою узагальнення та систематизації отриманих знань студентами, нами на індустріально-педагогічному факультеті був розроблений та впроваджений експериментальний курс "Організація роботи позашкільних закладів освіти". Цей навчальний предмет викладається у 7 семестрі, час на загальну підготовку становить 27 годин, з них: 12 годин – лабораторно-практичні роботи, 15 годин – самопідготовка; форма підсумкового контролю – залік.

Зміст курсу був розроблений на основі аналізу законодавчих актів [2] та досліджень, присвячених проблемам організації позашкільної освіти [3; 4; 5].

При вивченні вищезазначеного курсу студенти ознайомлюються із:

- основними законами, що складають підґрунтя для організації роботи позашкільних закладів освіти;

- змістом основних завдань, поставлених перед позашкільною освітою; структурою позашкільної освіти в Україні;

- рівнями організації позашкільної освіти; напрямами позашкільної освіти (художньо-естетичним, туристсько-краєзнавчим, еколого-натуралістичним, науково-технічним, дослідницько-експериментальним, фізкультурно-спортивним, військово-пагіртічним, бібліотечно-бібліографічним, соціально-реабілітаційним, оздоровчим та гуманітарним);

- участю позашкільних закладів освіти в модернізації навчально-виховного процесу;

- участю позашкільних закладів освіти в підвищенні професійної підготовки педагогів, у пошуку нових технологій навчання та виховання (організації змістовного дозвілля, підтримці обдарованої молоді, соціалізації особистості, розвитку творчого потенціалу дитини, надання учням допрофесійної та професійної підготовки, залучення учнівської молоді до науково-дослідницької діяльності);

- критеріями відбору навчального матеріалу, необхідного для засвоєння учнями у процесі гурткової роботи;

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

- стандартами, погодинним плануванням гурткової роботи;

- умовами, які повинні виконуватись при проведенні практичних робіт у позашкільних закладах освіти; сучасними підходами до організації гурткових занять;

- правилами планування та розробки планів-конспектів вступного заняття (презентацій) у гуртках.

Констатувальний та формувальний етапи експерименту дозволили нам встановити, що недостатнім є лише проведення лабораторно-практичних робіт, необхідно виділити певну кількість годин для читання лекційного курсу. Ця обставина змусила нас провести перерозподіл годин. Отже, складений новий навчальний план курсу "Організація роботи позашкільних закладів освіти" нині включає 4 лекційні години, 10 годин лабораторно-практичних робіт та 13 годин – для самопідготовки студентів. Підсумковою формою контролю є залік.

С.Васильченко зазначає, що у вчителів готовність до педагогічної праці виражається під

підвищенню рівня самооцінки студентів і виступає елементом освіти, що стимулює до активної педагогічної роботи у позашкільних закладах освіти.

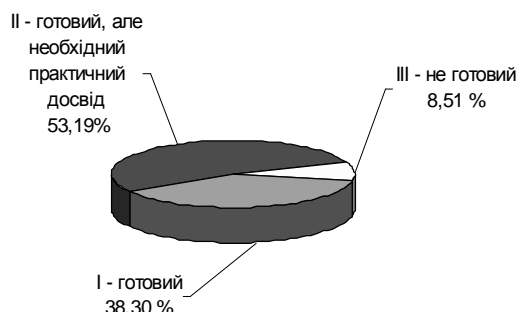
Щоб здійснювати підготовку фахівців позашкільних закладів освіти в системі педагогічних ВНЗ, необхідно, і, як засвідчує експериментальна перевірка, є можливість, прийняти концепцію, що вищий педагогічний заклад готує працівників для освітньої галузі в широкому розумінні цього поняття, тобто фахівця, здатного до постійного самоаналізу, визначення кола необхідних питань для самопідготовки, і на основі цієї підготовки проводити аналіз рівня розвитку та шляхів удосконалення іншої людини (у нашому випадку дитини).

Перспективою нашого дослідження є експериментальна перевірка (на основі вивчення досвіду роботи випускників у системі позашкільної освіти) ефективності введення цього курсу в систему підготовки бакалавра за спеціальністю 7.010103 та його адаптація до роботи "Студентських творчих лабораторій".

До вивчення курсу



Після вивчення курсу



час навчання у педагогічному ВНЗ в умовах спеціально організованої діяльності (навчальної, наукової, виховної, власне педагогічної та ін.). Що ж до працівників позашкільних закладів, то більшості з них доводиться формувати таку готовність в умовах практичної роботи [1].

Цей факт спонукав нас до проведення дослідження впливу вивчення курсу "Організація роботи позашкільних закладів освіти" на рівень самооцінки готовності студентів до роботи у позашкільних закладах освіти.

Студентам (47 осіб) необхідно було провести самооцінку за наступною шкалою: I – готовий до роботи в позашкільному закладі освіти з конкретного напрямку (за вибором студента); II – готовий, але необхідна додаткова спеціальна підготовка; III – неготовий. Результати опитування показані на діаграмах (рис. 1).

Висновки. Уведення курсу "Організація роботи позашкільних закладів освіти" сприяє

1. Васильченко С.Л. Чи готовий до педагогічної діяльності працівник позашкільного закладу? // *Радянська школа*. – 1988. – № 11. – С. 62 – 65.

2. Закон України "Про позашкільну освіту" // *Освіта України*. – 2000. – № 31. – 2 серпня. – С. 6 – 8.

3. Мельникова І.М. *Позашкільні заклади України: Основні напрямки розвитку та оновлення діяльності*. – К.: Інститут системних досліджень, 1993. – 48 с.

4. *Організаційно-педагогічні основи діяльності позашкільного навчального закладу (Методичний посібник. Автор Ковбасенко Л.І.)*. – К., 2000. – 53 с.

5. *Программы для внешкольных учреждений и общеобразовательных школ: Техническое творчество учащихся*. – М.: Просвещение, 1988. – 352 с.

Ольга Панагушина, викладач
кафедри менеджменту освіти
Південноукраїнського регіонального інституту
післядипломної освіти педагогічних кадрів
м. Херсон

АКТУАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Стаття присвячена розгляду актуальних соціально-педагогічних проблем соціалізації молодого покоління. Автор, аналізуючи труднощі цілеспрямованої соціалізації підлітків, пов'язує їх з недостатнім рівнем психолого-педагогічних знань педагогів у сфері соціалізації дітей підліткового віку, пропонує педагогічним працівникам низку корисних у соціально-педагогічній діяльності орієнтирів для використання у практичній роботі.

Постановка проблеми. Останнім часом у вітчизняній соціальній педагогіці спостерігається зростання інтересу до проблем соціалізації особистості. Радикальні перетворення, які відбуваються сьогодні в нашій країні, вимагають формування у молодого покоління рис соціального характеру. Це передусім стосується специфічної соціально-вікової групи – підлітків.

У підлітковому віці закладаються основи майбутнього особистості, її здатність до адекватної оцінки суспільних процесів, уміння застосовувати набутий досвід, щоб реалізувати свої прагнення до самовизначення, самотворення, самоутвердження.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми соціалізації молодого покоління завжди привертали увагу науковців, їх досліджували зарубіжні і вітчизняні вчені Н.Кузін, М.Малютін, В.Лисовський, Д.Ольшанський, Т.Щепанська, І. Зверева, А.Капська, А.Мудрик, Н.Лавриченко, М.Лукашевич, С.Савченко, С.Харченко та інші.

Однак швидкі зміни, що відбуваються в суспільстві, спричиняють започаткування нових соціально-педагогічних підходів до процесу соціалізації з урахуванням усіх факторів сучасного оточуючого середовища.

Мета статті. Висвітлити актуальні соціально-педагогічні проблеми соціалізації дітей підліткового віку та показати роль педагога і його вплив на процес соціалізації молодого покоління.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що у дитинстві закладається фундамент наступних етапів соціалізації людини. Це найбільш незахищений період, тому у ньому визначальну роль відіграють агенти соціалізації – конкретні люди, які відповідають за навчання, засвоєння культурних норм та соціальних ролей, інститутів

соціалізації. У науковому доробку щодо розвитку наук про людину існує низка поглядів на процес соціалізації, що можна звести до переліку таких ідей:

- нерозривний зв'язок з освітою та вихованням;
- зв'язок соціалізації з адаптивними процесами;
- соціалізаційні процеси є передумовою інтеграції особистості в соціум;
- соціальні контакти є однією із змістовних сторін соціалізації;
- соціальна організації та розвиток мови – важлива складова успішної соціалізації.

Об'єктом і суб'єктом соціалізації є людина. Соціалізація передбачає формування не тільки економічної і соціальної самостійності, а й цілісне формування особистості. Індивід – це початковий етап цього процесу, а зріла особистість – завершальний.

Як відомо, поняття “особистість” широко використовується у філософії, соціології, психології, педагогіці, інших науках.

У філософії особистість розуміють як стійку систему соціально значущих рис, що характеризують індивіда як члена того чи іншого суспільства або спільноти. Інакше кажучи, як соціальний та психологічний образ людини. Таке визначення відповідає масштабам і спрямованості проблем філософського дослідження особистості, найважливішими з яких є біологічні та соціальні детермінанти, ступені свободи особистості стосовно природи, суспільства і самої себе. Філософське визначення особистості містить у своїй структурі як соціологічне розуміння особистості (соціальний образ людини), так і психологічне її розуміння (психологічний образ).

У психології, де існує багато розуміння поняття “особистість”, найбільш усталеним є визначення особистості як деякої неповторної єдності,